

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
ІСТОРИКО-ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ І
МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН**

**Українська словесність у полікультурно-освітньому
просторі сьогодення**

**ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

23-24 вересня 2021 року

Одеса – 2021

Г69

Друк за ухвалою вченої ради ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол № 3 від 18 жовтня 2021 року)

Редакційна колегія:

Копусь О.А., перший проректор з навчальної та науково-педагогічної роботи
Кон О. О., декан історико-філологічного факультету;
Кучерява О. А., завідувач кафедри української філології і методики навчання фахових дисциплін;
Прокопенко Л. І., доцент кафедри української філології і методики навчання фахових дисциплін;
Босак Н. Ф., доцент кафедри української філології і методики навчання фахових дисциплін;
Горіна Ж. Д., доцент кафедри української філології і методики навчання фахових дисциплін (*відповідальний редактор*)
Євтушина Т. О., доцент кафедри української філології і методики навчання фахових дисциплін (*відповідальний секретар*)

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Мельник С. М. – к.філол.н., доцент кафедри інформаційної діяльності та медіа-комунікацій Державного університету «Одеська політехніка»
Караман С. О. – д.пед.н., професор кафедри української мови Інституту філології Київського університету Бориса Грінченка

Г69 Українська словесність у полікультурно-освітньому просторі сьогодення [Електронний ресурс] : збірник тез доповідей Міжнародної наукової конференції /відп. ред. Ж.Д.Горіна]. Одеса: ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», 2021. 184 с.

За зміст тез наукових доповідей, достовірність цитувань та оригінальність викладення матеріалу відповідальність несуть автори

© ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», 2021
©кафедра української філології і методики навчання фахових дисциплін
©Автори статей, 2021

філол. наук / И. Цегельник. - Ростов-на-Дону, 2007. - 22 с. 5. Чекан О. «За дивним зойком слова...»: Роздуми над поезією Ліни Костенко / О. Чекан, Ю. Чекан // Київ. – 1993. – № 1. – С. 128-142.

УДК 81'373.232:004.738.5

Лілія Войтило, Тетяна Крупеньова

ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НІКОНІМІВ СТУДЕНТІВ ІСТОРИКО-ФІЛОЛОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ УНІВЕРСИТЕТУ УШИНЬСЬКОГО

У статті проаналізовано кореляцію між вербальним знаком (ніком) і його об'єктом (Інтернет-комунікантом) і досліджено особливості мотивації вибору імені Інтернет-користувача. З'ясовано, що у віртуальному дискурсі основною умовою ідентифікації, презентації користувача є наявність інтернет-імені – ніконіма. Створення віртуального імені не можна вважати просто творчим чи технічним актом, оскільки ніконім має відповідати очікуванням учасників віртуальної комунікації, допомагаючи їм встановити взаємний контакт і досягнути мети спілкування.

Ключові слова: ономастика, ніконім, нікнейм, віртуальний дискурс, Інтернет.

The article analyzes the correlation between a verbal sign (a nickname) and its object (an Internet communicator) and identifies the features of the motivation for choosing an Internet user name. It was found that in the virtual discourse the main condition for a user's identification and presentation is the presence of an Internet name – a nickonym. The creation of a virtual name cannot be considered just a creative or technical act as the nickname must meet the expectations of the participants of virtual communication, helping them to establish mutual contact and achieve the goal of communication.

Key words: onomastics, nickonym, nickname, virtual discourse, Internet.

Постановка проблеми. Віртуальний світ інтернету як окремий тип дійсності, відрізняється від реального, має свої специфічні особливості: безмежність простору, відсутність реальних предметів, практична відсутність обмежень, анонімність середовища. Але так само, як і світ реальний, він реєструється мовними засобами. Мовна картина простору Інтернет відображає особливий стиль життя в цьому світі. Так, віртуальні особистості можуть спілкуватися одне з одним тільки за допомогою письмових текстів, які створюються в умовах режиму реального часу і схильні до впливу спонтанного усного розмовного мовлення. Користувачі мережі також самі стають творцями нових вербальних і невербальних засобів висловлювання і спілкування [3, с. 54]. Форми реалізації мови у віртуальному просторі поліфункціональні і багатоаспектні. Нас цікавлять власні імена користувачів соціальних мереж, а саме ніки (мережеві імена-псевдоніми). Нік – це вигадане неосновне ім'я, яке комунікант вибирає з вже наявних імен або придумує собі сам для спілкування у віртуальному середовищі. Це одночасно і приватне, і публічне ім'я. Нік – своєрідна презентація себе інтернет-спільноті з метою правильної ідентифікації

особистості. Віртуальне ім'я цікаве і тим, що воно локально «прив'язане», тобто не виходить за межі світу власного вживання. Наше дослідження присвячено вивченню ніконімів, які, будучи іменами власними, посідають особливе місце в системі власних назв у просторі мережі Інтернет.

Питаннями класифікації віртуальних імен, особливостями їх функціонування в мережі Інтернет, а також способами утворення займалися дослідники: О.С.Ахренова, Д.Т.Авчієва, А.С.Балкунова, І.В.Борисов, Е.М.Рянсько, Е.Н.Шагалова та ін. Ономастика є таким розділом мовознавства, який вивчити повністю неможливо у зв'язку з тим, що постійно виникають нові найменування. Особливий інтерес представляють власні імена, що функціонують в інтернет-середовищі. Інтернет-комунікація, будучи новою формою спілкування, характеризується специфічними особливостями, ця специфіка властива і мережевим власним назвам. На цій підставі можна стверджувати, що нікнейм є нове явище в ономастиці. **Актуальність** розвідки полягає в структурно-семантичному аналізі нікнеймів у просторі Інтернету для виявлення їх лінгвокультурологічних особливостей.

Мета статті полягає в тому, щоб проаналізувати кореляцію між вербальним знаком (тобто, ніком) і його об'єктом (тобто Інтернет-комунікантом) і виявити мотивацію вибору імені Інтернет-користувача.

Предметом дослідження є номінація, яка здійснюється за допомогою власних імен у віртуальному просторі Інтернету. **Об'єктом** дослідження є власні імена студентів історико-філологічного факультету Університету Ушинського в межах Інтернет-простору.

Матеріалом дослідження стали електронні адреси студентів історико-філологічного факультету Університету Ушинського, а також ніконіми в Instagramі. Усього проаналізовано 250 онімів.

Викладення основного матеріалу. У галузі ономастики є такий клас імен як комп'ютероніми – власні назви об'єктів комп'ютерного буття, що розподіляється на: файлоніми – назви файлів, софтоніми – назви програм, віртуалміфоніми – назви об'єктів віртуального світу комп'ютерної гри та інтернетоніми – назви інтернетівських об'єктів, до складу яких належать сайтоніми – назви сайтів, ніконіми – онлайн-псевдоніми користувачів та епістулоніми – адреси електронних поштових скриньок. Щодо найменувань користувачів тих чи інших Інтернет-ресурсів, то в різних джерелах знаходимо терміни «епістулонім», «ніконім», «нік», «нікнейм», «мережеве ім'я», «віртуальна власна назва», «комп'ютерне ім'я», «юзернік» тощо. Частотним у науковій літературі є термін «нікнейм» (нік; англ. *nickname* – первинно кличка, прізвисько, від середньоанглійського *an eke name* – «інше ім'я», також мережеве ім'я – псевдонім, який використовується в Інтернеті, у місцях спілкування (блогах, форумах, чатах). При цьому термін «нікнейм» використовується для самоідентифікації учасників спілкування, це також початок назви адреси електронної поштової скриньки, ім'я для входу чи псевдонім на форумі, у чаті й будь-якому сервісі, у якому необхідно представитися [2, с. 400].

Основою для більшості класифікацій даної лексеми є класифікація псевдонімів, але нікнейму не притаманні деякі способи творення псевдонімів, зате ми побачили нові, які продиктовані комп'ютерною культурою і століттям загальної комп'ютеризації. Вони мають свої фонетичні, графічні та орфографічні особливості: більшість нікнеймів благозвучні (Анастасія, *anna*), представлені поєднання з двох приголосних на початку і середині слова (*gertruda*, *MARRIA*), середня довжина ніконіма три склади (Дашуля, *marina*). З метою привернення уваги широко використовуються графічні гри (ФілЗНАВЕЦЬ). Було знайдено такі лексико-граматичні особливості ніконімів: а) різноманіття значень, функцій і смислових нюансів віртуального імені зосереджується і об'єднується в його семантичному, стилістичному, етимологічному вигляді, наприклад, Лілія, ТРОЯНДА; б) найпродуктивніший спосіб утворення ніконімів – суфіксальний зі зменшено-пестливим значенням, зазвичай з відтінком позитивної оцінки (мілашка, Катюшка); в) серед безафіксних способів найчастотнішим є усичення (Філ від філологиня, Кет від Катерина); г) для кожної частини мови характерними є певні словотвірні типи та способи словотворення, наприклад, *delete* (від англ. «видаляти»), *Alive* (від англ. «живий, енергійний»); г) похідних ніконімів більше, ніж непохідних, наприклад, в ніках Розумничка (основа слова розум), *zaichik 407* (зайчик, основа слова заєць).

Аналіз назв електронних поштових скриньок дозволив констатувати, що у 78 % випадків під час автономізації ніконім це повне або часткове дублювання антропоніма користувача, написане з урахуванням технічних особливостей ресурсу латиницею (*liliia.voitylo@gmail.com*). Під час опитування респондентів з метою виявлення мотивів номінації з'ясувалося, що респонденти мотивують вибір прямим зв'язком віртуального образу з самими собою (Мое ім'я та прізвище). Крім того, оскільки система виключає можливість реєстрації абсолютно ідентичних імен, то користувачі використовують для створення ніконімів різні модифікації своїх імен (*happyirinaav@gmail.com*). До того ж, скорочені форми імен репрезентують загальну тенденцію відходу від формального стилю спілкування в комп'ютерному дискурсі, а вибір неповної форми імені не просто «скорочує дистанцію» між учасниками комунікації, але й зумовлює позитивне сприйняття комп'ютерного імені та відповідно його власника.

Найбільш поширеними моделями створення ніконімів електронних поштових скриньок є моделі Ім'я + прізвище (*lisa.balinskaua@gmail.com*); Ім'я + прізвище + цифри (*Lerka.kushnir44@gmail.com*); ім'я+цифри (*anastasia.1001m@gmail.com*); прізвище + цифри (*kadovbenko 141@gmail.com*). Цифри можуть позначати рік народження, важливу дату, вік, номер квартири тощо. Крім того, номінатор може використовувати такі знаки, як крапка, дефіс, суфікси, префікси. До того ж, треба зазначити, що ім'я електронної пошти складається з двох частин: першу користувач створює особисто, а друга – це назва сервісу, на якому реєструється скринька. Чітко регламентовані вимоги щодо побудови ніконімів відсутні, проте дослідники рекомендують створювати ніконім з урахуванням аудиторії, для спілкування з якою буде використовуватися

скринька. Поширена модель творення ніконімів – онімізація апелятива, які можуть позначати характеристику особи, стан, переконання.

Аналіз ніконімів в інстаграмі, демонструє дещо інший результат. Зі 100 проаналізованих ніконімів 69% становлять ніконіми з прихованим мотивом номінації ([chimmirr](#); [k_a_s_p_er](#); [young_mona_liza](#)). Ніконімів, які прямо вказують на номінатора, у досліджуваній групі 31%: [liza_balinskaua](#), [katya_pillar](#).

Інтернет, за твердженням В.Г.Дупак, є унікальним «полігоном», на якому розгортається випробування природної мови [1, с. 341]. Мова мережі Інтернет відрізняється як від літературної, так і від розмовної мови. Деякі дослідники, такі як Г.В.Ходоренко, вважають, що будь-яка мова і як система, і як засіб піддалася активній дії мережі Інтернет [4, с. 8]. Розглядаючи мережеві імена з точки зору їх вживання, можна з упевненістю стверджувати, що більшість ніконімів найчастіше не відповідають реальному образу користувача в житті, а, навпаки, говорять про те, що користувач представляє повну протилежність своєму образу, створеному в мережі. Більшість цих імен є образними, але ця образність має узагальнений характер. Одні прізвиська дійсно називають якусь рису характеру або зовнішню прикмету; інші ж, образні, допускають різні тлумачення або взагалі не пов'язані з характеристиками людини. Саме тому Інтернет сьогодні отримав таку популярність і широке поширення. А віртуальне спілкування стає більш популярним, ніж реальне і спілкування за допомогою засобів телефонного зв'язку. Ніконім є «обличчям» людини в Інтернеті, за допомогою якого можна визначити вік людини ([ANNA_2004](#), [KAMRAN_17](#), [Diana_05](#)), стать ([Nika](#)), захоплення ([SEOshNIK](#)), рік, коли ніконім було створено ([Famor2019](#)), національність і / або місце народження, рідше релігійну приналежність ([болгарочка](#), [Привіт_із_Рені](#), [КАТОЛИК](#)), захоплення користувача ([Admin](#), [FotoGrafOrlov](#), [Художниця](#)). Загалом ніконіми відображають культурний, мовний рівень їх володарів, їх прагнення до вираження своєї індивідуальності. Нікнейм – не що інше, як соціальний код, роль, образ, взятий напрокат. А трактування обраній ролі може бути дуже специфічним, оскільки залежить від рівня освіченості самої людини, його культури, особистого сприйняття образу і, найголовніше, цілі, з якою людина приходить у чат. Це своєрідна самопрезентація, візитівка, яка представляється віртуальному суспільству для ідентифікації та, зрозуміло, залучення уваги. Феномен ніконіму – один з найцікавіших як з точки зору традиційної лінгвістики, так і сучасної соціолінгвістики. За кожним ніком ховається особистість, яка відіграє якусь роль в Інтернет-соціумі [5, с. 226].

Висновки. Отже, здійснений аналіз дає змогу зробити висновок, що у віртуальному дискурсі основною умовою ідентифікації, презентації користувача є наявність інтернет-імені – ніконіма. Створення якого не можна вважати просто творчим чи технічним актом, оскільки ніконім має відповідати очікуванням учасників віртуальної комунікації, допомагаючи їм встановити взаємний контакт і досягнути мети спілкування. Не маючи матеріальної оболонки, віртуальна

особистість складається виключно з ніконіма, нікнейма, знаків, дій, думок, які виникають у комунікантів.

Література

1. Дупак В.Г. Віртуальна реальність як простір соціокультурних взаємодій Гілея : збірник наукових праць. Вип. 67. Філософія. Київ, 2012. С. 340-345.
2. Сазонова Є.О. Нікнейміка як нова галузь сучасної антропоніміки. *Studia Linguistica*. Випуск 8/2014. С. 399-403.
3. Супрун В.И. Развитие ономастического пространства Интернета. Ономастика Поволжья: материалы IX Междунар. конф. по ономастике Поволжья. Волгоград, 2004. С.53-59.
4. Ходоренко Г.В. Найменування осіб у російськомовній інтернет-комунікації: структурний і семантичний аспекти : автореф. дис. На здобуття наукового ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.02 «Російська мова». Дніпропетровськ, 2006. 18 с.
5. Ярошенко Н.А. Логинимы как особый класс имен собственных результаты трансонимизации). *Лексико-грамматические инновации в современных славянских языках*. Днепропетровск: «Пороги», 2009. С.226-227.

УДК 378. 22+ 81 : 33

Сніжана Воробець

ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ МІЖКУЛЬТУРНОГО ПЕРЕКЛАДУ (на прикладі російсько-української двомовності)

У дослідженні головну увагу сфокусовано довкола стану дослідженості і сучасної проблематики щодо адекватності російсько-українського перекладу. Автор розглядає ключові наукові положення і підходи в інтерпретації крос-культурного перекладу в контексті теорії і практики міжкультурної комунікації.

Ключові слова: міжкультурна комунікація, російсько-українські перекладацькі еквіваленти, крос-культурний переклад, перекладами

The article focuses on the modern problem of adequate Russian-Ukrainian translation. Important ideas and scientific approaches to interpretation of cross-cultural translation are offered in context of intercultural communication.

Key words: intercultural communication, Russian-Ukrainian translator's equivalents, cross-cultural translation.

Постановка проблеми. Суспільно-політичні й економічні трансформації в Україні, стійкі тенденції щодо реформування вищої школи, загострення конкуренції у сфері освітніх послуг посилюють вимоги до підготовки кваліфікованих фахівців, спроможних конкурувати як на вітчизняному, так і європейському ринку праці. Стрімка інформатизація суспільства та підписання Україною свого часу Болонської угоди загострили питання цілей підготовки студентів усіх освітньо-кваліфікаційних рівнів, зокрема тих, хто здобуває вищу освіту за фахом «Філологія». На разі питання методичної доцільності застосування навчального перекладу у вищих філологічних профілях скеровані